

Epidemie koronaviru, nouzový stav a insolvence (9. 12. 2020)

Epidemie koronaviru, nouzový stav a insolvence

Současná situace kolem pandemie nemoci COVID-19 může vést u značného množství podnikatelů k závažným finančním problémům, v jejichž důsledku se tito podnikatelé mohou dostat do úpadku.

K povinnosti podat insolvenční návrh

Obecně platí, že dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Úpadek tak musí již nastat, v případě hrozícího úpadku povinnost podat insolvenční návrh nevzniká.

Úpadek může být buď ve formě platební neschopnosti, nebo ve formě předlužení:

- 1) Platební neschopnost – dlužník má více věřitelů (nejméně dva), jejichž splatné pohledávky není schopen objektivně plnit po dobu delší třiceti dnů ode dne jejich splatnosti;
- 2) Předlužení – dlužník má více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

Povinnost podat insolvenční návrh má v případě právnické osoby statutární orgán (pokud více jednatelů jedná za společnost samostatně, tak má takovou povinnost každý z jednatelů), a to ve lhůtě bez zbytečného odkladu.

V případě porušení povinnosti podat insolvenční návrh každá osoba, která porušila svoji povinnost, odpovídá (každému) věřiteli dlužníka za škodu nebo jinou újmu, a to ve výši rozdílu mezi zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel.

Odpovědnosti se uvedená osoba může zprostit, jen když prokáže, že:

- a) porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení pohledávky (např. odpovědné osobě se podaří prokázat, že se úpadek v době mezi vznikem povinnosti podat insolvenční návrh a dobou, kdy byl insolvenční návrh podán, nijak nezhoršil), nebo
- b) tuto povinnost odpovědná osoba nesplnila z důvodu skutečností, které nastaly nezávisle na její vůli a které nemohla odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po ní spravedlivě požadovat (např. z důvodu úrazu či hospitalizace).

Opatření ke zmírnění dopadů

Dne 24. 4. 2020 nabyl účinnosti zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru

SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, který byl následně s účinností od 13. 11. 2020 novelizován zákonem č. 460/2020 Sb., takzvaným „lex covid justice II“.

Zákon se kromě jiného dotýká i povinnosti podat insolvenční návrh, konkrétně přinesl suspenzi povinnosti podat insolvenční návrh. Povinnost podat insolvenční návrh tak neplatí od 24. 4. 2020 do uplynutí 6 měsíců od ukončení nebo zrušení se mimořádného opatření při epidemii, nejdéle však do 30. 6. 2021.

Suspenze povinnosti podat insolvenční návrh se ovšem netýká případů, kdy úpadek nastal již před přijetím mimořádného opatření při epidemii (tzn. před přijetím prvního opatření Ministerstva zdravotnictví dne 6. 3. 2020 – povinná karanténa pro vracějící se z Itálie, resp. před vyhlášením nouzového stavu dne 12. 3. 2020), nebo pokud úpadek nebyl převážně způsobem v důsledku okolnosti související s mimořádným opatřením při epidemii, která by dlužníku znemožňovala nebo podstatně stěžovala plnit své peněžité závazky (podle důvodové zprávy k návrhu zákona míří tato druhá výjimka na osoby, k jejichž úpadku by v rozhodném časovém období došlo nezávisle na epidemii, nýbrž v důsledku jiných závažných okolností).

Původně byly zákonem o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie dočasně zcela vyloučeny věřitelské insolvenční návrhy, a to v době ode dne 24. 4. 2020 do 31. 8. 2020. Tzv. lex covid justice II toto vyloučení již neprodloužil, právo věřitele podat insolvenční návrh tak není novou úpravou dotčeno.

Mezi opatření zavedená zákonem o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie patřilo i tzv. mimořádné moratorium, které bylo možné navrhnout do 31. 8. 2020. Mimořádné moratorium, stejně jako klasické moratorium, poskytuje dlužníkovi ochranu spočívající především v tom, že soud nemůže rozhodnout o úpadku dlužníka a také není možné provádět exekuci na jeho majetek. Mimořádné moratorium se od klasického moratoria pak liší zejména tím, že dlužník nepotřebuje souhlas nadpoloviční většiny věřitelů.

Tzv. lex covid justice II tento institut obnovil a v současnosti až do 30. 6. 2021 může dlužník, který je podnikatelem a který nebyl k 5. říjnu 2020 v úpadku, podat návrh na mimořádné moratorium. K návrhu na prohlášení mimořádného moratoria musí být přiloženo čestné prohlášení, že je navrhováno v důsledku epidemie, že ke dni 5. 10. 2020 dlužník nebyl v úpadku, a že dva měsíce předtím ani poté nevyplatil společníkům či jednatelům mimořádné podíly na zisku, apod.

Možnost návrhu mimořádného moratoria však nemají dlužníci, který již mimořádné moratorium využili. Není však vyloučena možnost požádat o prodloužení mimořádného moratoria s tím, že v případě mimořádného moratoria na základě návrhu podaného do 31. 8. 2020 se nevyžaduje souhlas většiny věřitelů.

Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie rovněž přinesl možnost dočasného přerušení plnění reorganizačního plánu schváleného ke dni 12. 3. 2020. Tzv. lex covid justice II tuto možnost prodloužil.

Máte-li v této souvislosti jakékoli dotazy, neváhejte se na nás obrátit.

Mgr. Juraj Greš, advokát

Muzikář & Partners, advokátní kancelář Brno